

Det syvende bud: Du skal ikke stjele

2. Peter 3,10: "Men Herrens dag skal komme som en tyv,..."

Professor Steven D. Paulson, Luther Chapel, St. Paul, 18. oktober 2012¹

Vel, hva har vi her? Skaperen har på lovens andre tavle kunngjort at han kommer til å beskytte foreldre (og andre med myndighet) mot verdens angrep, inkludert deres. Videre har han satt seg fore å beskytte mannen eller konen din – i hovedsak mot deg! Og nå opplyser Gud oss i det syvende budet om at han har satt seg fore å beskytte markedet. Markedet av alle ting! Så materialistisk og verdslig! For dere har vendt dere til å tenke på markedet som stedet for grådighet, Gordon Gecko og Bernie Madoff – ofte på grunn årevis med dårlig kristen undervisning (sannsynligvis ved et kirkelig college som foreldrene deres har betalt dyrt for), som hever seg over ståket, og ikke vil risikere livet for nesten. Det vi i stedet faktisk finner på Guds marked er en hel haug med gode gjerninger som venter på å bli gjort.

Folk trår meg konstant etter helene: "det blir for mye evangelium, du har oversvømt markedet som Bernanke – nåden blir billig! Vær så snill å gi oss noe å gjøre?" La meg komme dem i møte: Ikke stjel din nestes eiendom, fremme i stedet alle din nestes interesser – hjelp i nød, del – gi lån. Ja, gi lån (enda med renter). Gå inn på markedet. Hvordan skal du ellers lære forskjellen mellom rov-utlåning (enten det er din svoger eller en eller annen feit katt på Wall Street), og utlån hvor du risikerer din egen overflod for å kunne delta i din nestes? Du kan jo forsikre deg selv om at du trekker deg tilbake fra Guds marked fordi det er befengt (verre enn en Bockman-leilighet) med grådighet. Men den hemmelige synden? Å ikke stole på at Faderen gir daglig brød.

Her, i dette syvende budet, blir Gud ubehagelig for dere som søker hellighet i fattigdom, eller i den utopiske drømmen om egenkapital etter loven. Men denne Gud er ikke beskytter av egenkapital. Hans måte å beskytte økonomien på starter på bunnen, med *eiendom*. Eiendom betyr eierskap. Timelig gods. Materielle ting: Gud liker disse... Hvem bryr seg om det gjør det umulig å komme gjennom nåløyet? Det er ikke veien til himmelen uansett. Og ikke bare setter Gud eiendom i høysetet, men han omslutter og beskytter den med en universell lov som til og med hedningen Aristoteles forstod: Ha ikke det som hører til nesten din – ta ikke hans eiendom. Det er "rettferdig fordeling av godene".

"Men", sier du, "Hva om nesten min har mer?"

Hør "Master Jack", din låsdirker, din sniktyv – nesten din er der for å *gi til*, ikke for å *ta fra*.

"Selv om hun er blant de 1%?"²

Gud er ikke en som skattlegger progressivt: "For den som har, til ham skal det bli gitt."³ Hvem bryr seg om hvor mye eiendom du har fått? Vær glad du slipper å sette opp Hilton-fondet og se Paris ødelegge eiendommen. Gud velsigne Warren Buffet og Bill Gates som prøver finne ut hvordan de skal lesse sakene sine over til de uverdige. De verste er selvsagt de snikete bankierene og hedgefondsbestyrerne som er for store til å feile – slimåler i dress. Og politikerne som kausjonerte for dem er ikke mye bedre. [Men likevel, la oss se det i øynene før jeg begynner å fråde i et anfall av

¹ Paulson er norskættet professor i systematisk teologi ved Luther Seminary i St. Paul, Minnesota. Manuskriptet er oversatt av Jarle Blindheim med forfatterens velvillige tillatelse. Alle noter er oversetters.

² Betegnelse brukt i USA på de aller rikeste.

³ Luk 8,18. (Opprinnelig siterer Paulson her en sang.)

hellighet. Om vi i morgen fjernet alle tyvene ville vi ødelegge markedet, og være tilbake i hulene hvor vi ville sitte rundt et bål og bytte mastodontstøttenner mot pilespisser – derfor ber vi: ”Gud straff tyvene... men ikke enda.”] Å, for en verden Gud har skapt – kan det bli verre? Foreldre som formerer seg over alt? Ekteskapet mellom mann og kvinne? Å besitte eiendom, øke den, låne ut! Avskyelig. Mot ELCAs retningslinjer! Og om noen av dere noen gang skal ha lurt på hva det betydde å frykte Gud, så er det dette. ”O Herre, du skal vel ikke gjøre meg til en slik, skal du?” Hva blir det neste, å gå i teselskap?

For en gangs skyld så er det ikke jeg som er støtende, det er Ham, siden jeg ikke greide selge en feit gris til en slakter. Hvorfor tror dere jeg er lærer? Det er jeg som taler for at ”ikke alt er til salgs!” Men her lærer vi at Herren vår vil at vi skal inn på markedet, slik at det virker til vår nestes fordel – ikke bare for å utøve din frie sjenerøsitet som gjør andre til slaver av din veldedighet. Tjenersinnet går inn på det skitne markedet som den grunnleggende måten å hjelpe å frigjøre nesten din på. Hvem vet? – kanskje til og med en bankmann! En sigarselger eller – måtte Gud forby det, en ”greeter” på Wall Mart! (Eller kanskje til og med en kalvinist!)

Nå, hvordan gjør dere ekte kristne dette uten å sverte dere med den usle mammon? Dere lar være! I stedet skal dere sverte i vei. Trå inn i skitten. Og hva oppdager du i det du gjør det! Tyver over alt! Folk som selger humbug, bedrageri, svindel, utnyttelse av de svake. Om det fortsetter på denne måten trenger du tilgivelse minst en gang i uken. Det er så tett med tyver at om vi ansatte bødler til å håndtere hele gjengen ville vi endelig nå full sysselsetting, og vi ville fortsatt ikke ha nok. Kanskje det er presidentens plan. [Eller viss vi innførte en viss sharia-lovgivning, så ville vi kutte av så mange hender at ingen av dere noen gang ville være nødt til å gi hverandre fredshilsen⁴ igjen – hmm, det var en tanke!] På et bestemt tidspunkt ble det så forferdelig at Gud gjorde kunsten å begrense ondskaper ved å slippe tyver på andre tyver – disse kaller vi politikere, kontrollører, Dodd-Frank⁵. Hvilken grusom oppgave for Gud å bøye seg så dypt når meningen hans var at markedet skulle være stedet for glede hvor vi møtes og har utbytterik samhandling med hverandre. Noen av mine muntreste venner denne uken er kassadamer.

Slutt å selge humbug – gjør det verdifullt for nesten din. Naviger deg frem på craigslist⁶. Invester. Lån ut. Få systemet til å fungerer bedre, siden dette er Guds vilje. Om det så er en isbor – for dem som må fiske i januar – så la det være en som virker! Støtt opp under den med garantier som betyr noe. Forbedre den. Gi den en sømmelig pris – som folk har råd til å betale, men som likevel gir profit.

Deretter kan du med overskytende kapital hjelpe dem som ikke har mulighet til å komme seg inn på markedet (de fattige, enker, farløse), og gi fritt – ikke som om markedet var rettskaffenhetens dommer eller suksess var tegnet på guddommelig velsignelse. Det er det ikke. Du vil faktisk ofte gi til de samme kjeltringene som har ødelagt markedet med grådighet og bedrageri.

Men hvorfor alle disse tyvene? Er det Guds markeds skyld? Skal du påberope deg inhabilitet og bli en okkupant som praktiserer selvvalgt fattigdom. Er materiell urettferdighet i seg selv roten til det onde slik at dere teologistudenter er rettferdige i deres indignasjon, som bare kjører en Ford Fiesta eller en Kia? Hva i alle dager skal dere gjøre når dere kommer dere ut av rugekassen og erkjenner at folk i deres egen menighet ligger mye bedre an i markedet enn dere gjør – og en god del verre? Hvorfor

⁴ Viser kan hende til en skikk med å håndhvilse før nattverden som et uttrykk for at man ikke har noe uoppgjort.

⁵ ”Dodd-Frank Wall Street Reform and Consumer Protection Act”. Loven ble signert av president Obama i 2010. Kilde: www.wikipedia.com

⁶ Nettsted som kan sammenlignes med finn.no.

kan dere ikke en gang be menighetsrådet om lønnsøkning uten å tenke at dere har berøvet deres egen hellighet? Lær i stedet å bli ydmyket og hvordan ha overflod.

Alle disse tyvene er i markedet fordi de avviste det første budet. Som får uten hyrde har de ingen som forkynner for dem, og derfor ingen frykt og tillit til Gud. De løper omkring som om de var nødt til å sikre sitt eget brød. Be i stedet om brød til den som faktisk gir det, og stol på at dette inkluderer alle ting som trengs til dette livet – hus, ektemake, arbeid, gård, mat, klær – noe å spille musikk på, en liten rød Corvette og den slags.

Nå presses til og med kirker og teologiske læreinstitusjoner av Gud inn på markedet – og nektes tilflukt i kloster. Og for dét det er verdt, liker ikke jeg det heller. Om det ikke var for min kone ville det vært *klosteret for meg!* Men slik er vår Gud, han vil at vi skal risikere oss selv, handle og gi lån. Og apropos, vi selger noen rimelig tarvelige varer ved Luther Seminary til menigheter som har tillit til oss. Det er på tide å komme i gang med å lære dere å skille mellom lov og evangelium, og forbedre produktet.

Men med alt dette, er det en forskjell mellom en forkynner og en selger. [Vet dere ikke hva den består i, les Flannery O'Conner's *Good Country People* og lær om bibelselgeren Manley Pointer, som selger en bibel til en ettbeint kvinne ved navn Hulga. Og som så, i erobringens øyeblikk, stjeler trefoten hennes og stikker av.] Takk Gud for at jeg ikke er treneren eller selgeren deres i dag, men forkynneren deres. Så la meg fortelle dere om det merkeligste tyveriet som noen gang er begått. En dag gikk Guds Sønn inn på markedet, uten å regne den guddommelige egenskap som noe som måtte innehas. Og ikke bare kom han inn, som er noe av en dåd i seg selv som fortjener sitt eget dogme, la oss si inkarnasjonen. Men da han kom inn ble den eneste som ikke visste av noe tyveri til en tyv. -Følg med nå, følg med. Dette er Gud vi snakker om.

Men det skjedde! Jeg er et vitne til den kriminelle handlingen. Midt i et marked fullt av tyver, finnes det ett tyveri som er oversett og ikke innrapportert – før nå. Det som skjedde var dette: Jesus Kristus gikk inn på og fornærmet sitt eget marked ved å stjele den høyest takserte eiendelen deres – din egenrettferdige synd som alltid rettferdiggjør seg selv i sin egen kropp. "Vel", sier du kanskje, "i det minste kunne jeg hevde at det var min synd. Den er på min kropp. Vekk med fingrene, Jesus, det er kanskje ikke vakkert skrot, men i det minste er den min." Jeg kunne til og med sagt: "Jeg bygget den".

Husk, økonomi er tillit; penger er tillit. Men dere har plassert den tilliten på det feile stedet. Men følg med nå! Følg med? Jesu rike kommer som en tyv på Herrens dag for å stjele den synden fra deg. Merkelig! Først stjeler han din eiendom, og bytter deretter sin eiendom mot din synd – som er: Jeg tilgir deg. Din synd er min.

Ah Hah! ...der er det, du tok ham på fersk gjerning! Hørte du hva tyven sa! Låsdirkeren! Han stjal fra deg nå nettopp, og det var det beste du hadde! ... Nå, hva skal du gjøre med det? Gjøre opprør? Forlange din rett? Nei, la ham bare plyndre hele huset. Hvem bryr seg? Han har et nytt marked hvor han gir alt som trengs til livet – hvor ingen tyver raner og rust ikke tærer.

Så hva nå? – Når jeg først har min guddommelige tyv, Kristus? Vel, gå du tilbake til markedet og se hva du kan bidra med for å få liberal, demokratisk kapitalisme til å fungere. Imens, det lover jeg deg, kommer du til å gå inn på det gamle markedet uten misunnelse overfor de som har mer, og med sann sjenerøsitet overfor den som har mindre enn deg – så gi fritt. Risiker din eiendom klokt. Hva annet har du å tape enn dette livet?

----- Og ja, en ting til: Gi gaver til lærerne deres, som Paulus sier.